Kunnskapsbasert arbeidsmiljøarbeid

Det nasjonale faktaoverblikket

Pål Molander

Direktør

Prof. Dr.

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)

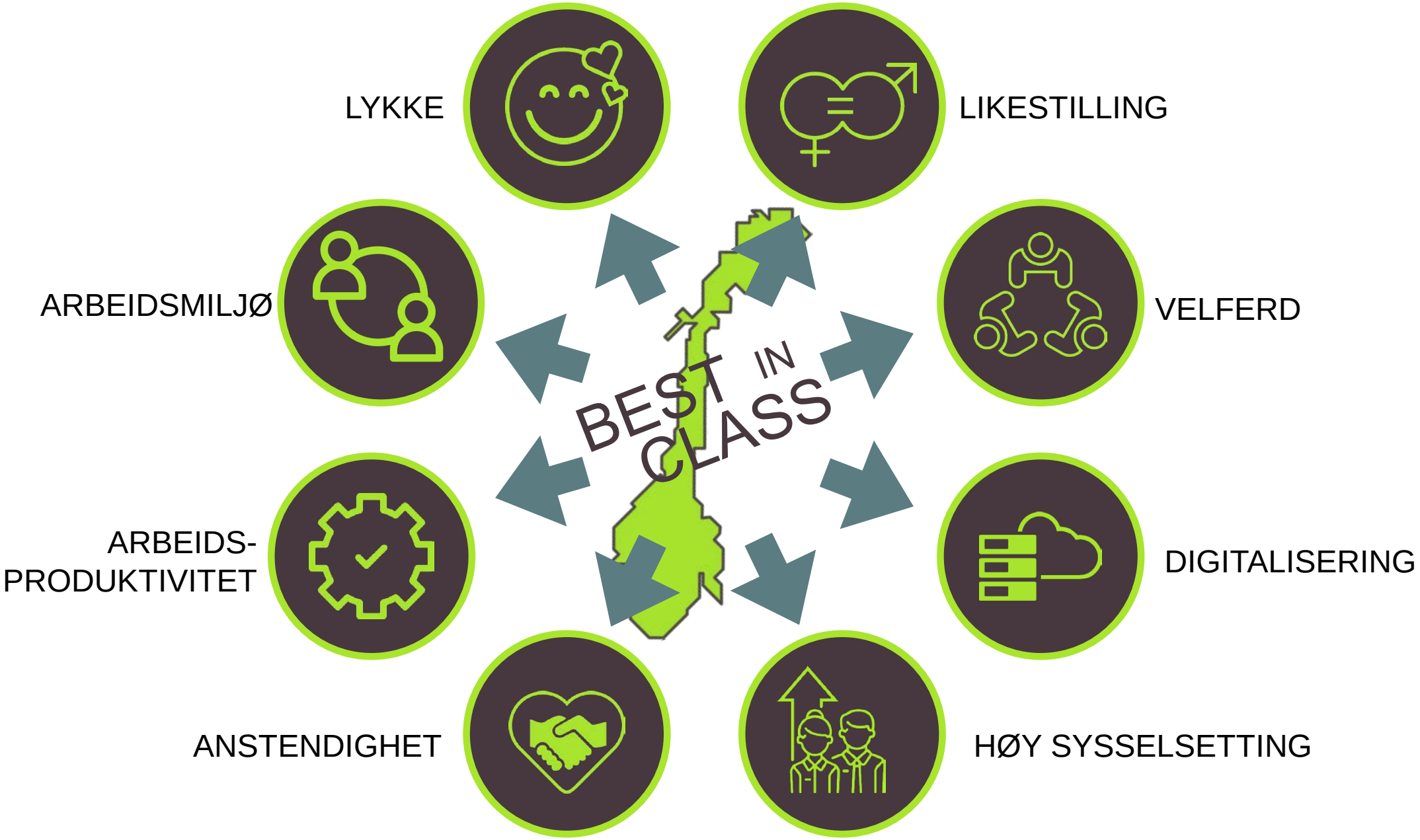
LYKKE
LIKESTILLING
ARBEIDSMILJØ
VELFERD
BEST IN CLASS
ARBEIDS-
PRODUKTIVITET
DIGITALISERING
ANSTENDIGHET
HØY SYSSELSETTING

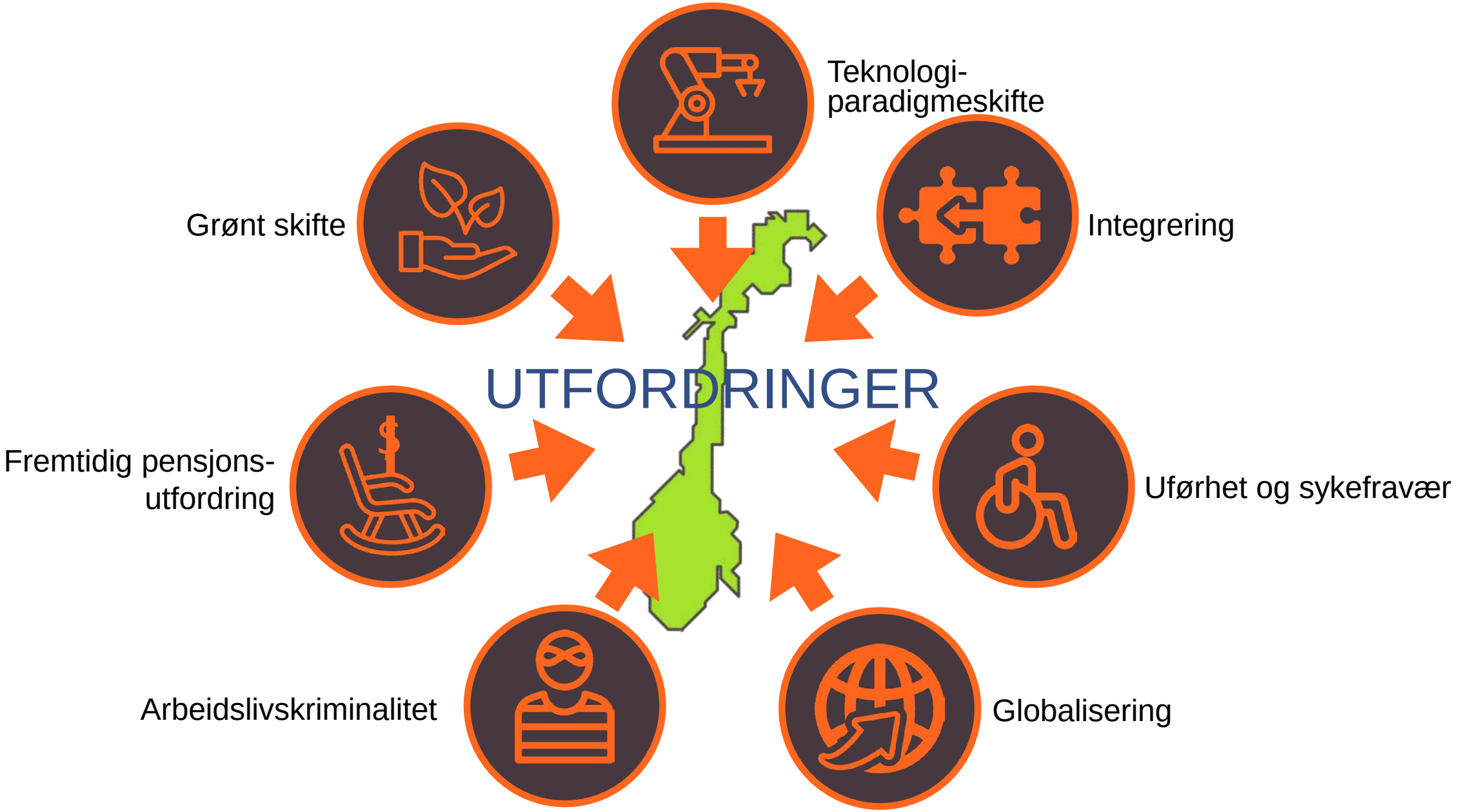
UTFORDRINGER
Teknologi-
paradigmeskifte
Integrering
Uførhet og sykefravær
Globalisering
Arbeidslivskriminalitet
Fremtidig pensjons-
utfordring
Grønt skifte

Norge må jobbe mer, og mer effektivt

Finansdepartementet

nyhetsgrafikk.no

Arbeidsmiljø = god butikk

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Arbeidsmiljø handler om *arbeidet*

- Arbeidsmiljøet er knyttet til hvordan man organiserer, planlegger og gjennomfører arbeidet
- Arbeidsmiljøet er forskjellig fra arbeidsplass til arbeidsplass og krever derfor ulike tilnærminger
- Arbeidsmiljøet påvirker arbeidstakernes helse, jobbengasjement og virksomhetens resultater

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Hva skal til for at arbeidsmiljøtiltak skal virke?

Behovsbasert

Kunnskapsbasert

Systematisk implementert

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

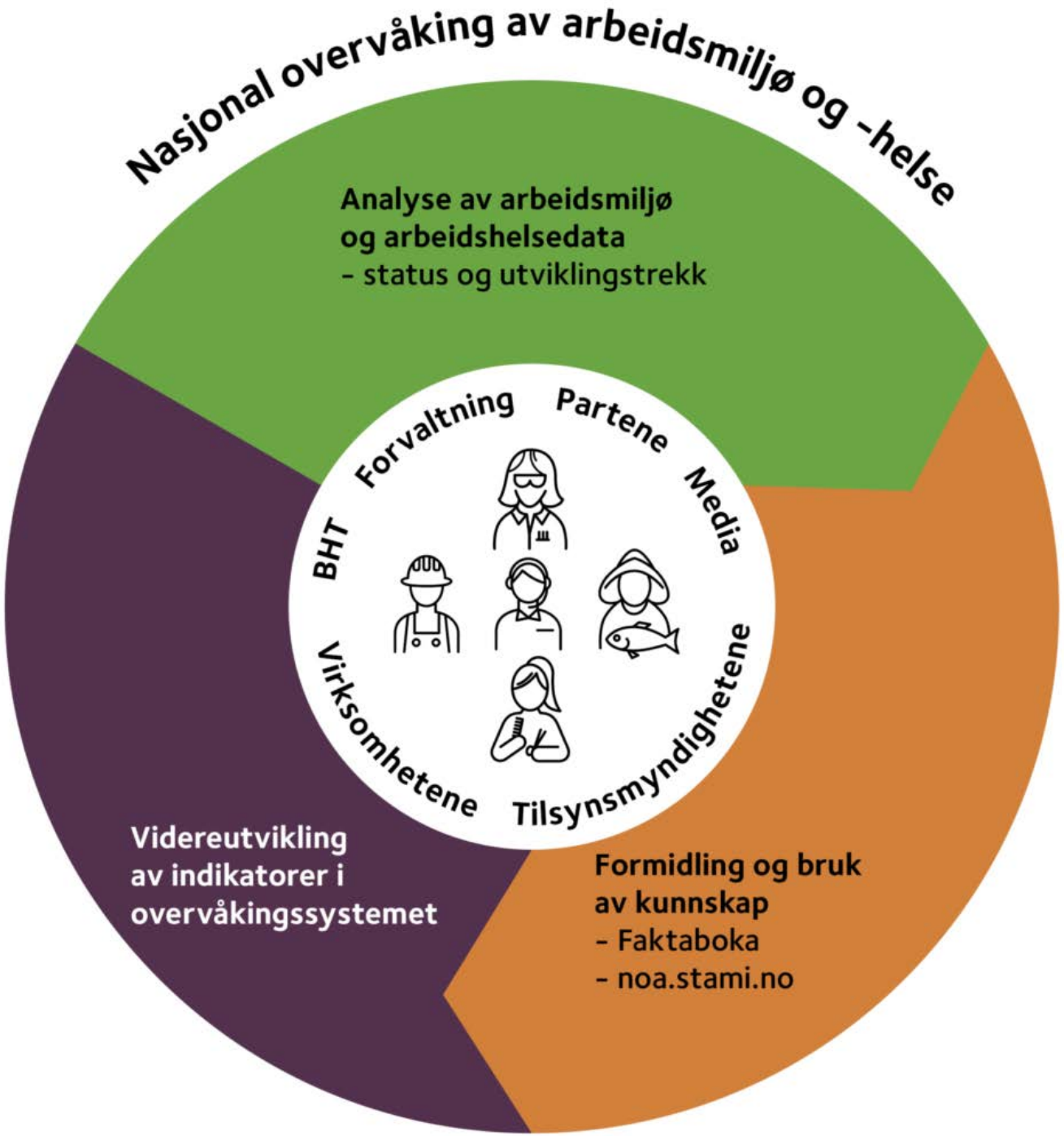

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

FAKTABOK OM ARBEIDSMILJØ OG HELSE 2018

STATUS OG UTVIKLINGSTREKK

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Arbeidsstyrken og arbeidstid, etter kjønn

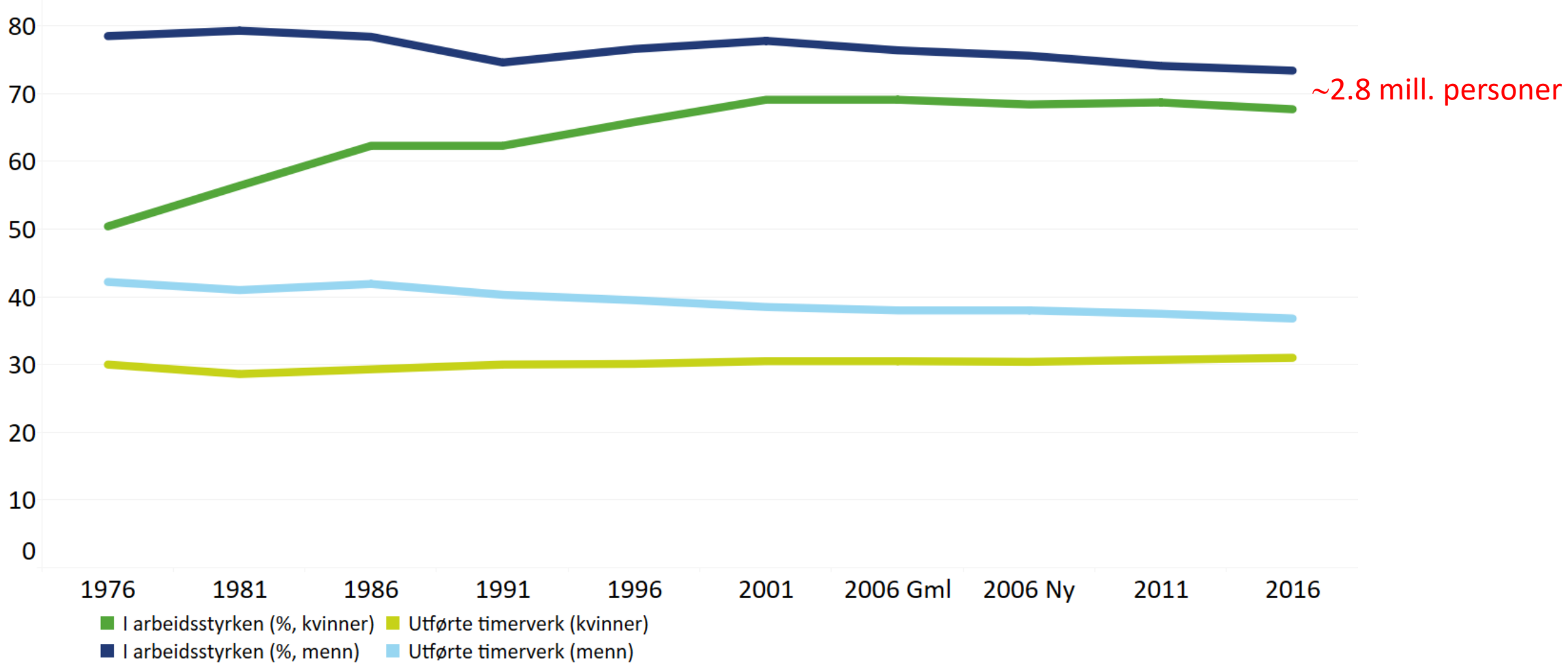

Kilde: STAMI, NOA (SSB, Statistikkbanken og historisk statistikk)

STAMI ARBEIDSMILJØINSTITUTT

De sysselsattes bakgrunn

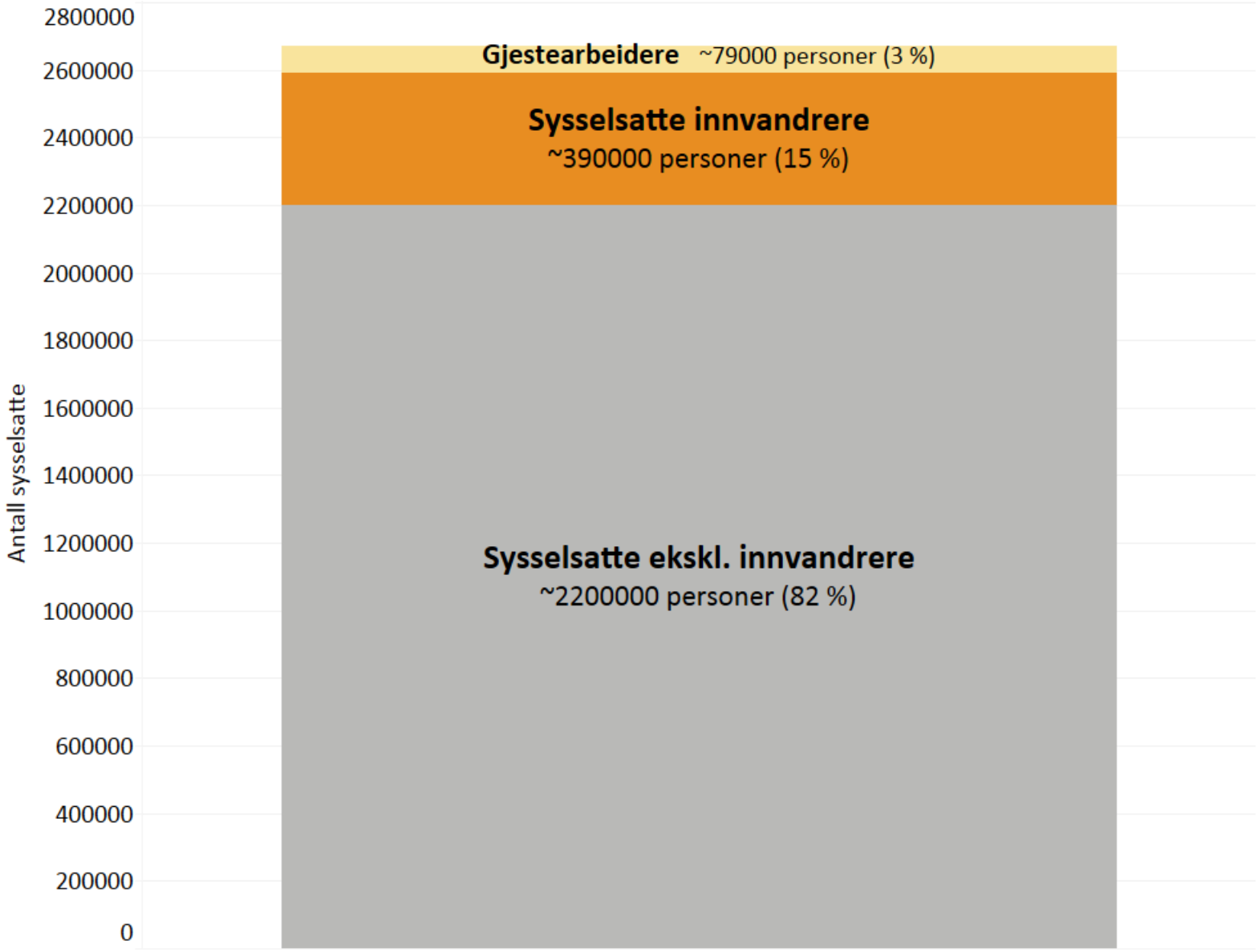

Kilde: STAMI, NOA (SSB, Statistikkbanken 4. kvartal 2016)

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Sysselsettingens fordeling etter næring

Primærnæringer:
3 % av alle sysselsatte
(≈ 212 000 personer)

Sekundærnæringer:
20 % av alle sysselsatte
(≈ 550 000 personer)

Tjenesteytende næringer:
77 % av alle sysselsatte
(≈ 2,1 millioner personer)

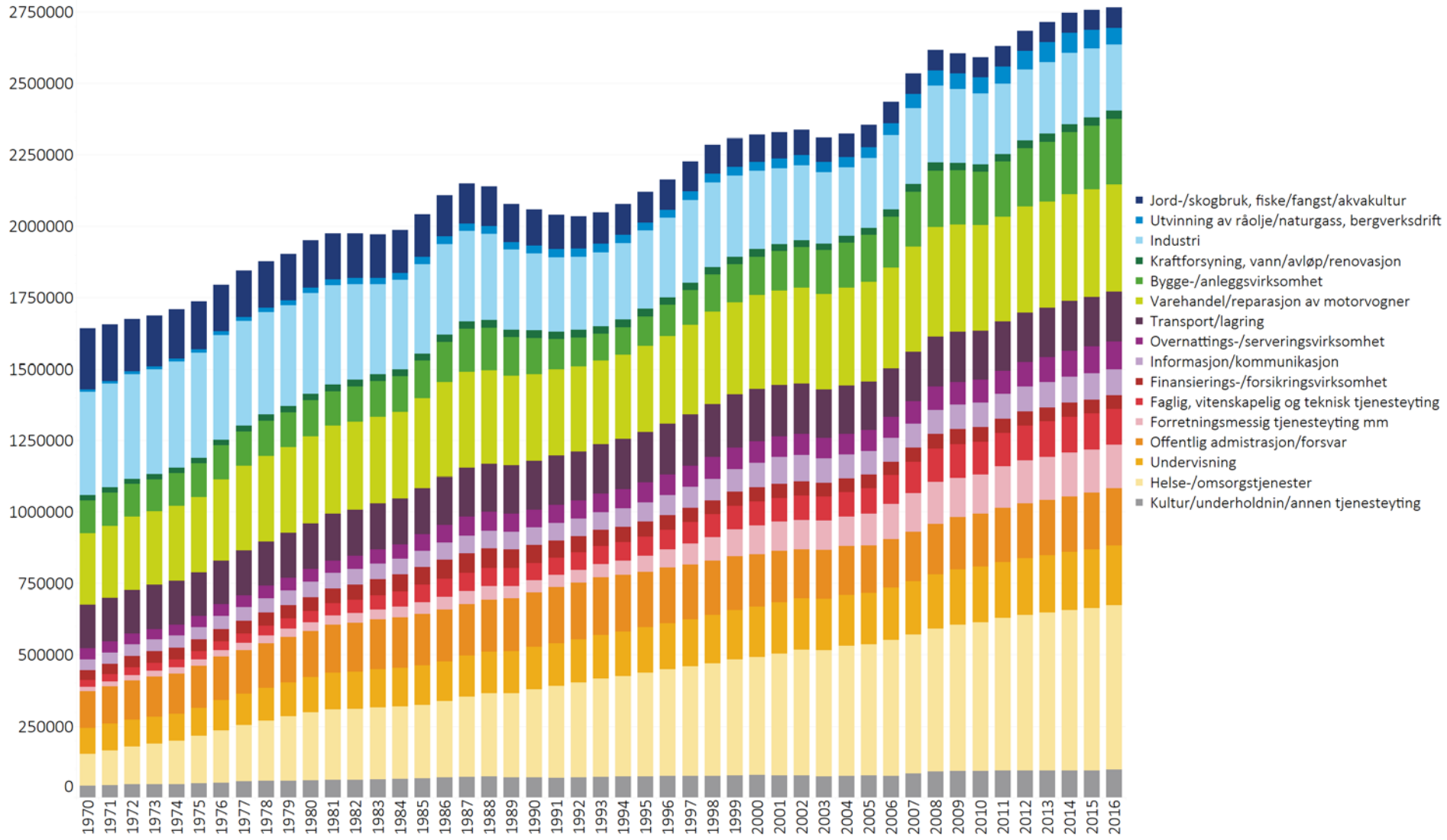

Kilde: STAMI NOA, (SSB, Nasjonalregnskapet)

Hovedkonklusjon: Stabil utvikling siste tre år

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Tilfredshet, motivasjon og tilhørighet

- 90 % oppgir at de er ganske fornøyd eller svært fornøyd med jobben sin
- 86 % oppgir at de nokså ofte eller meget ofte/alltid er motivert/engasjert i arbeidet
- 80 % oppgir at de har høy eller svært høy grad av tilhørighet til virksomheten de jobber i

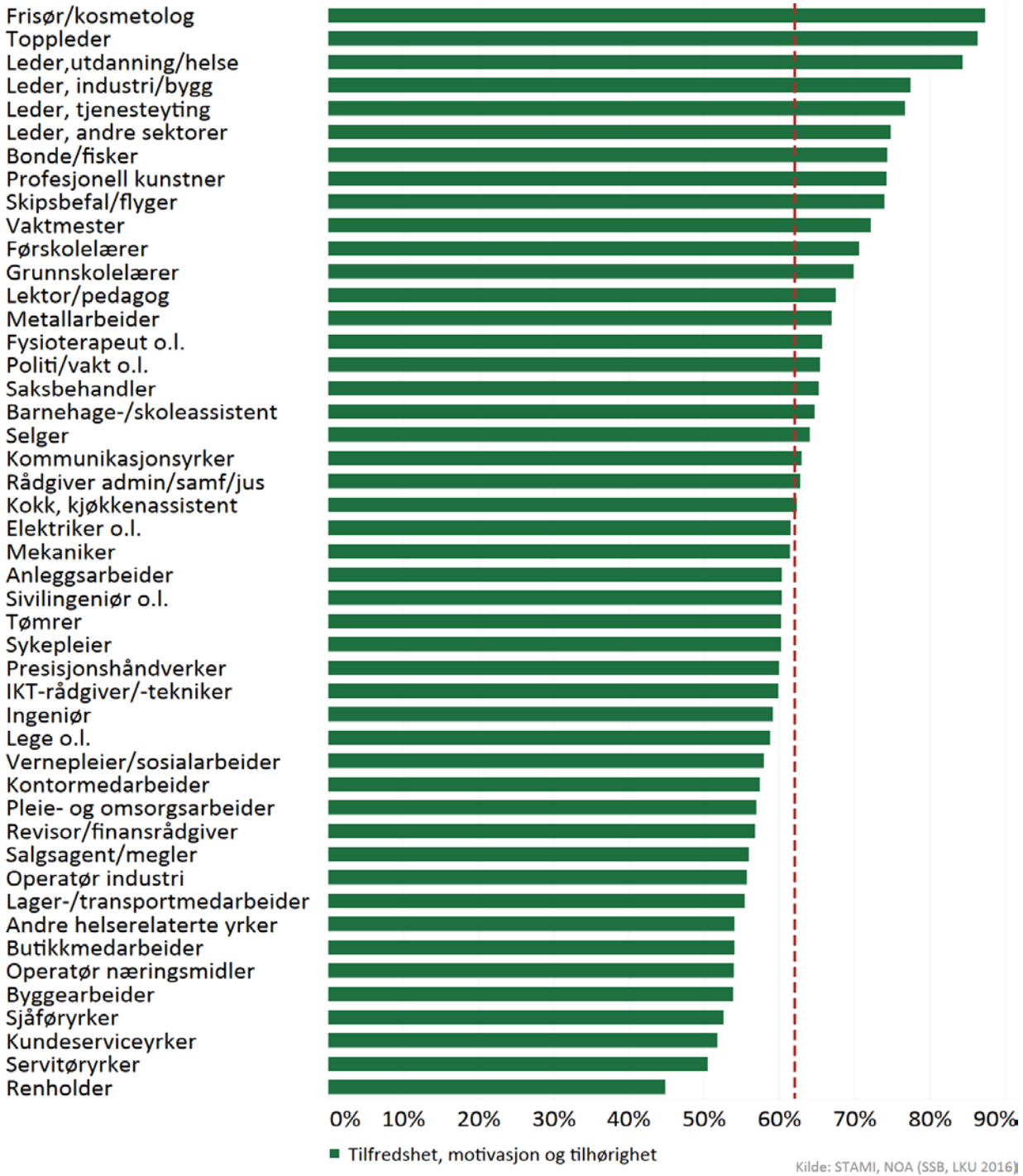

Beskyttende faktorer: Tilfredshet, motivasjon og tilhørighet

FIG 1.2 Prosentandel som oppgir høy tilfredshet, motivasjon og tilhørighet etter ulike nivåer av beskyttende faktorer

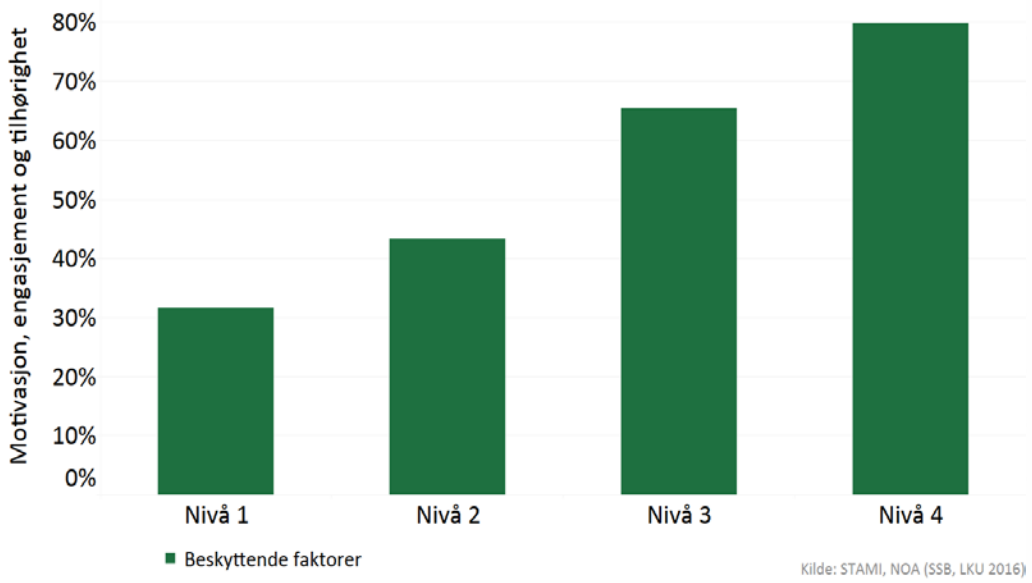

- Andelen som rapporterer om høy motivasjon/tilfredshet/tilhørighet –øker med høyere nivå av beskyttende faktorer i arbeidsmiljøet.

STAMI STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Arbeidsmiljø og helse

- De fleste norske arbeidstakere vurderer eget arbeidsmiljø som godt, likevel har vi næringer og yrker i Norge hvor det fremdeles er arbeidsmiljøutfordringer
- Relasjonelle yrker med kunde-, klient- og pasientkontakt er økende mange opplever utfordringer knyttet høye emosjonelle krav, rollekonflikter og vold og trusler.
- Fysiske og kjemiske og eksponeringer er fortsatt utbredt til tross for at antall arbeidsplasser i industrien er redusert med nær en tredjedel siden 1970-tallet.

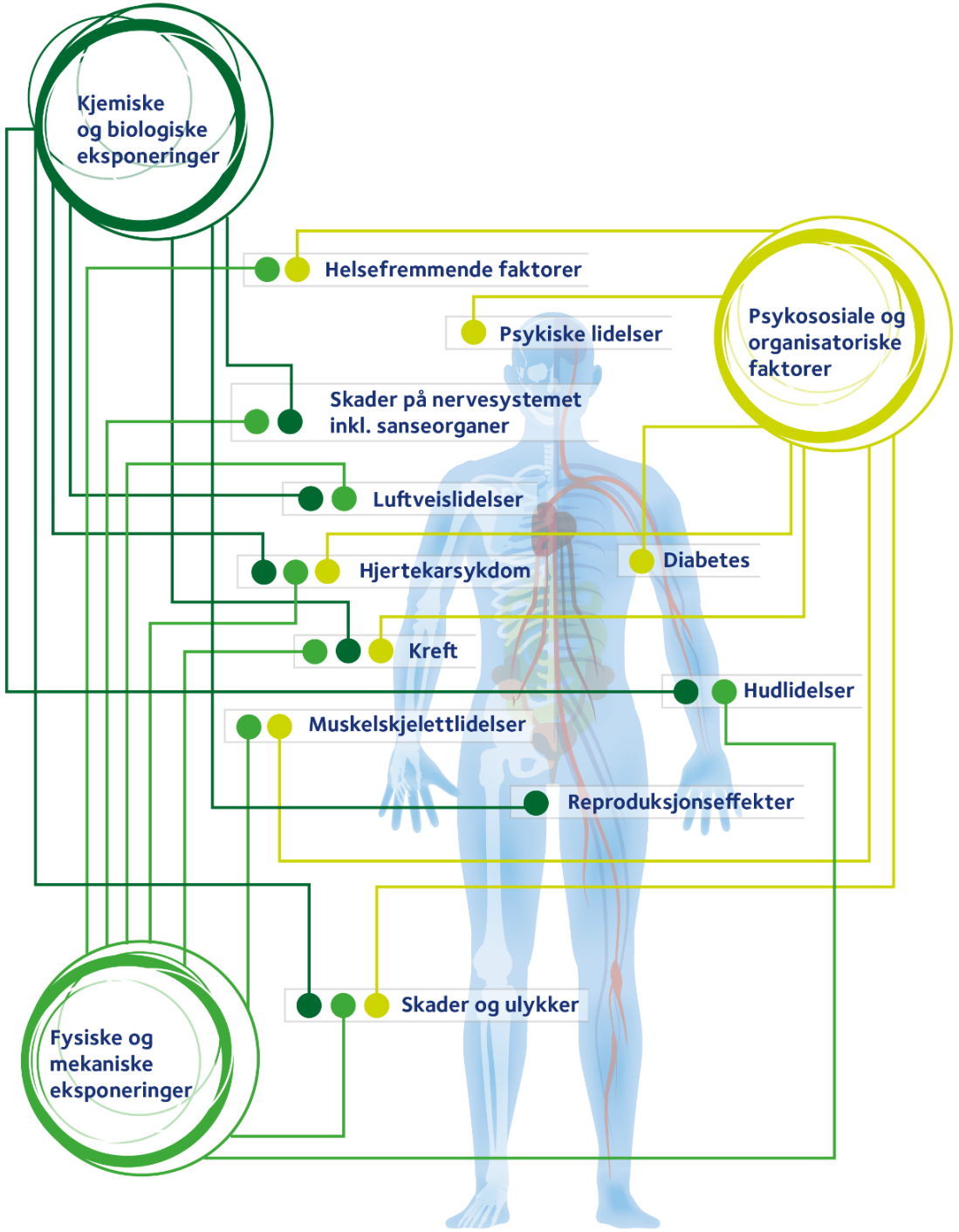

Arbeidshelse

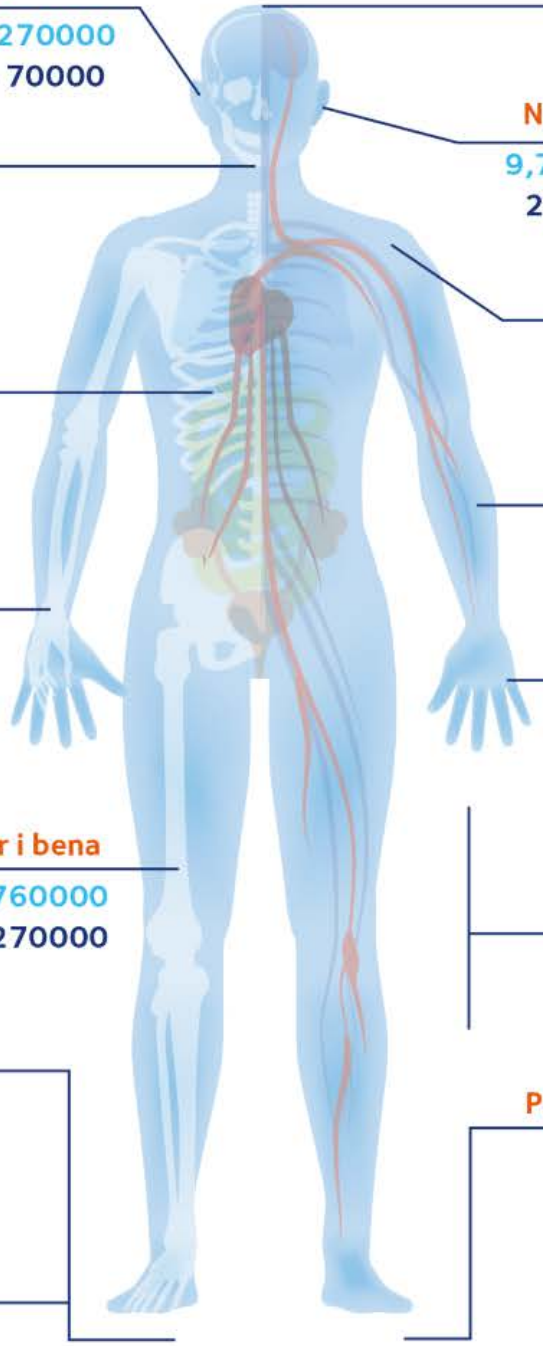

Øresus
11% • 270000
2,8% • 70000

Hodepine
28% • 720000
11% • 280000

Nedsatt hørsel
9,7% • 250000
2,5% • 70000

Luftveisplager
5% • 130000
0,7% • 18000

Nakke-/skuldersmerter
42% • 1070000
25% • 650000

Ryggplager
37% • 950000
15% • 390000

Høyt blodtrykk
8,4% • 220000
1,2% • 30000

Armsmerter
19% • 480000
11% • 280000

Hudplager
12% • 310000
2,6% • 67000

Smerter i bena
29% • 760000
10% • 270000

Søvnvansker
26% • 660000
9,4% • 240000

Psykiske plager
19% • 490000
8,6% • 220000

Psykisk utmattethet
19% • 490000

Lettere psykiske lidelser (HSCL-5)
7,8% • 200000

Plager totalt
Arbeidsrelatert

Kilde: STAMI, NOA (SSB, LKU 2016)

Sykefravær (over 14 dager siste år) - Arbeidsrelasjon

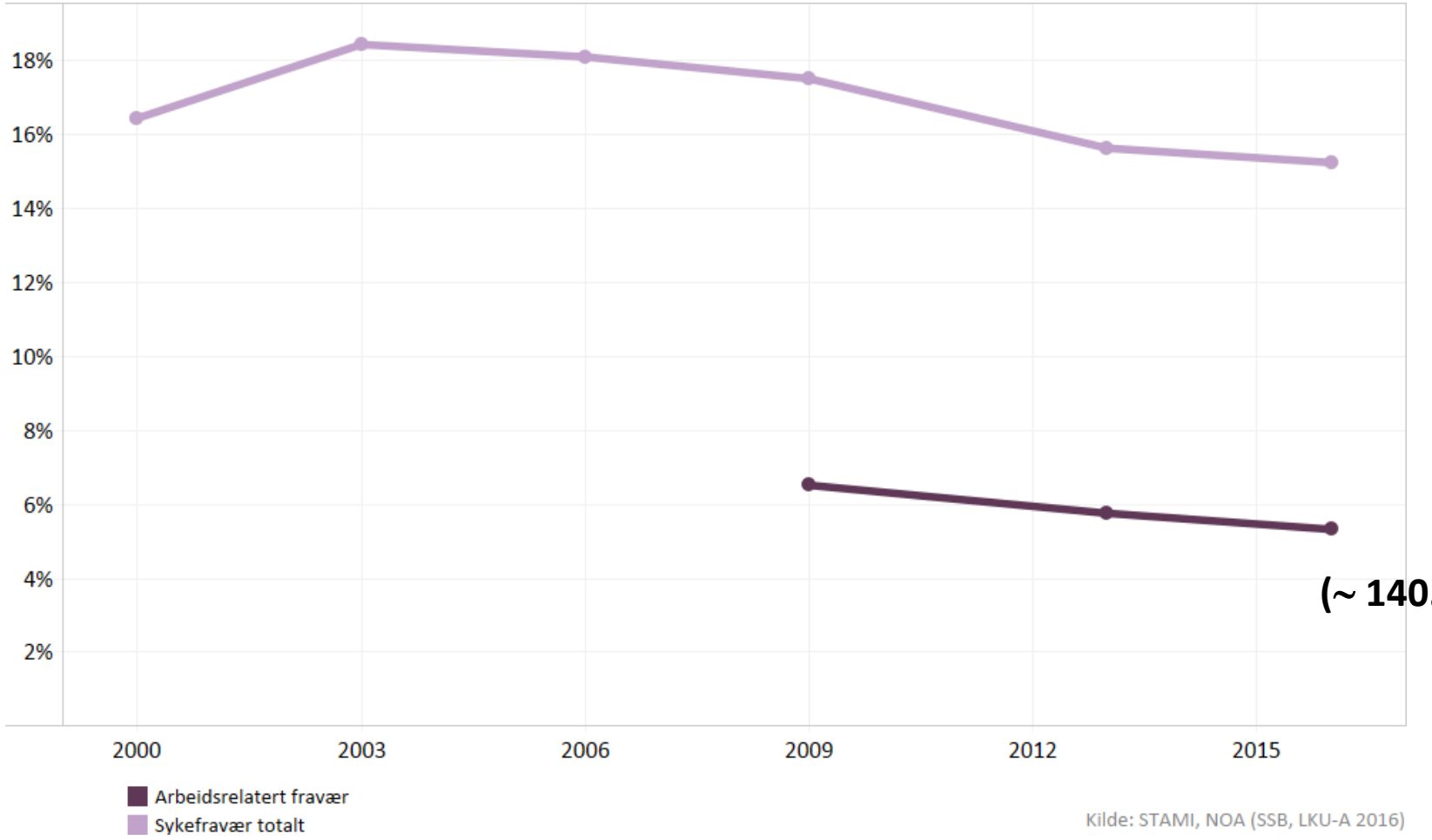

Kilde: STAMI, NOA (SSB, LKU-A 2016)

35%

(~ 140.00 arbeidstakere i løpet av et år)

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Sykefravær, frafall og lavthengende frukter

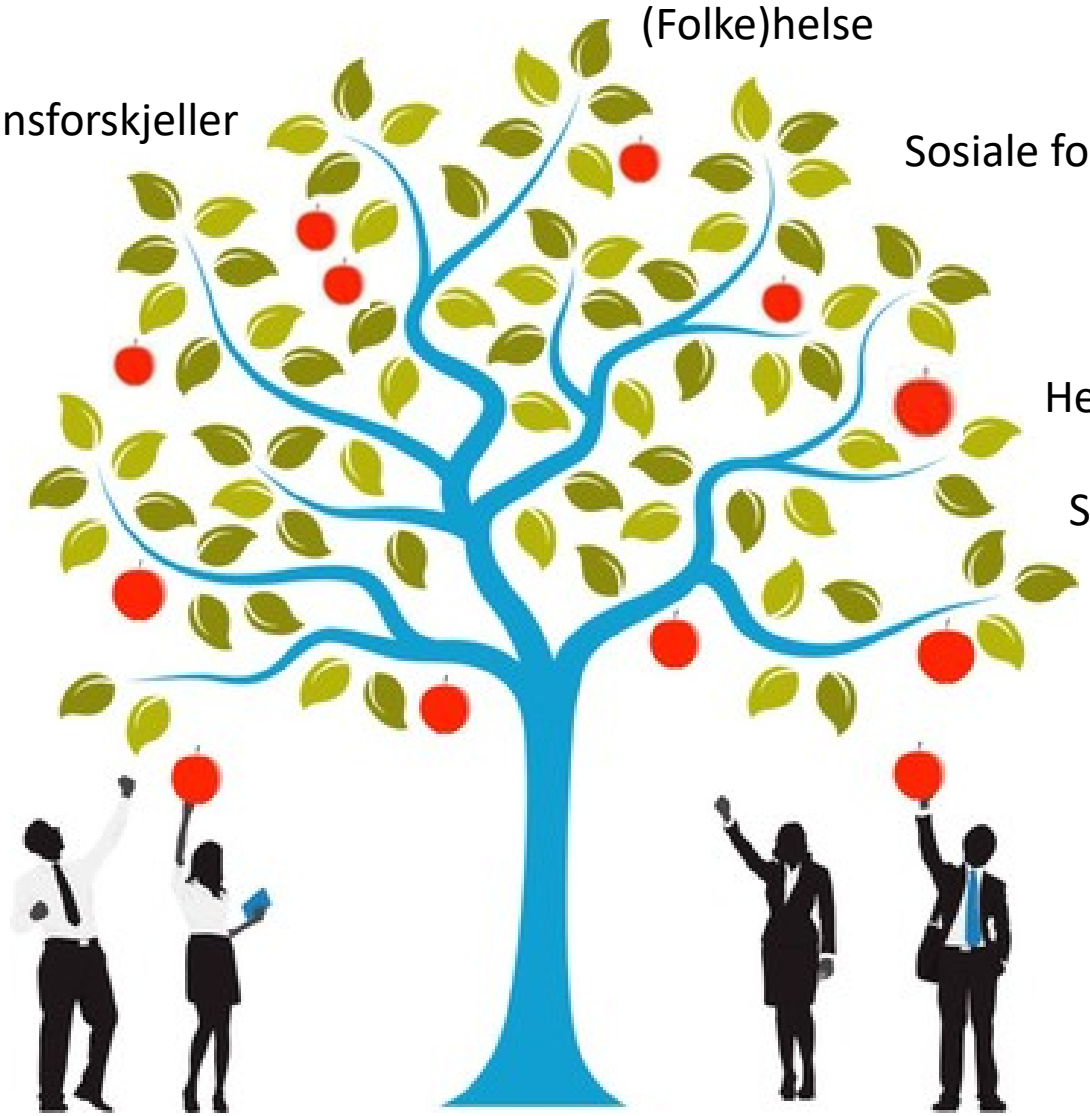

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø

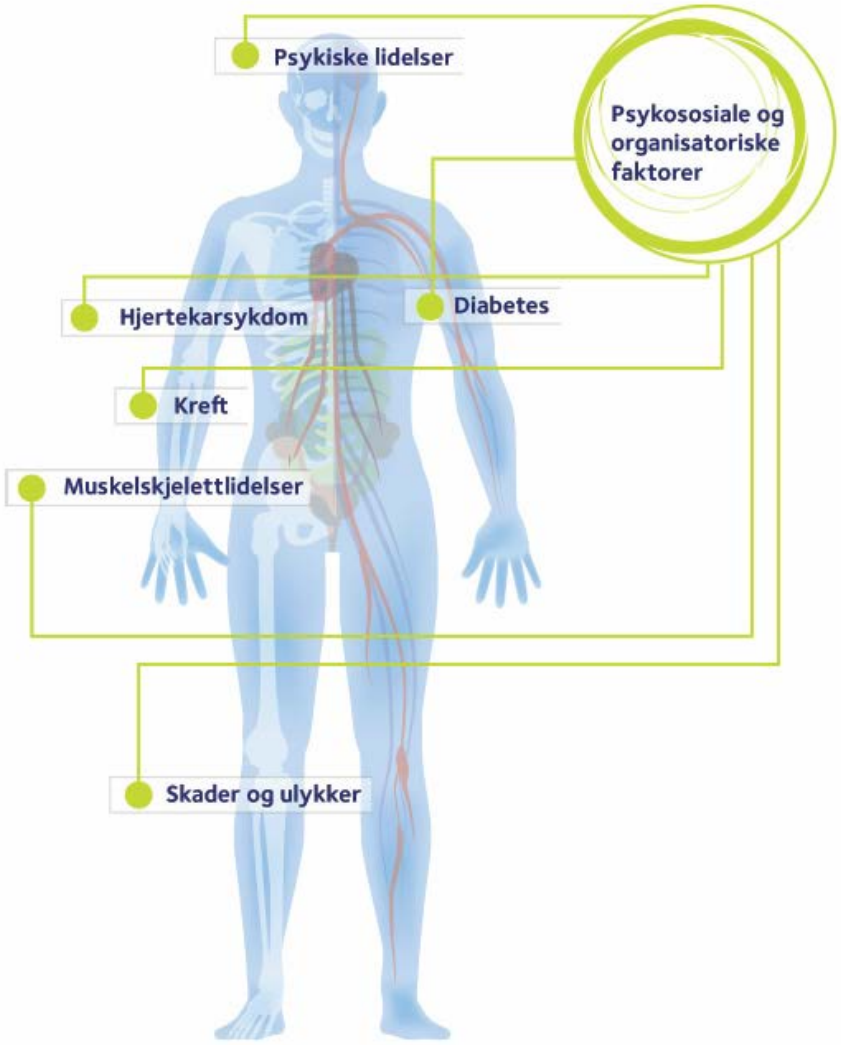

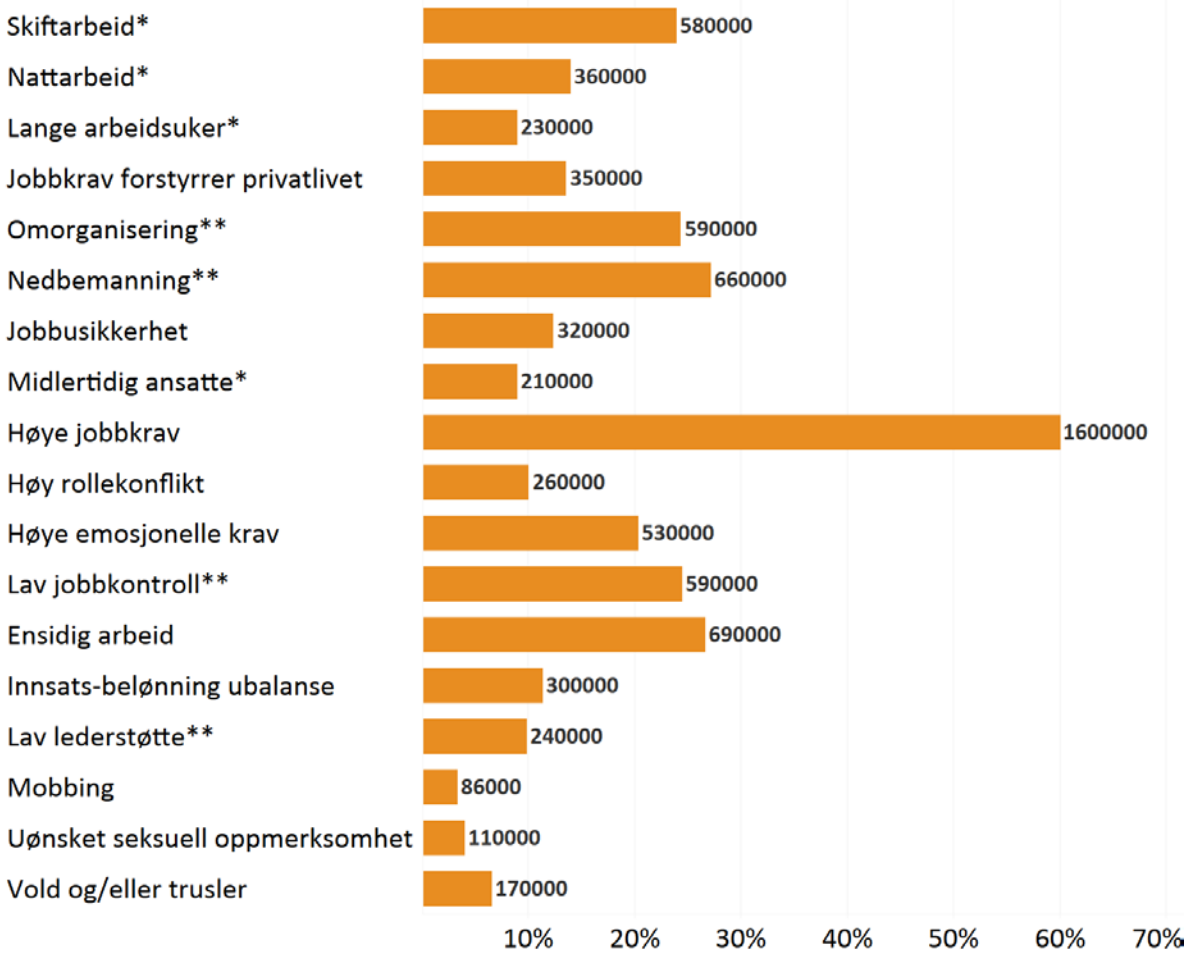

* Tall fra AKU (SSB)
** Inkluderer ikke selvstendig næringsdrivende

Kilde: STAMI, NOA (SSB, LKU 2016/AKU2016)

Jobbkrav-kontroll-sosial støtte

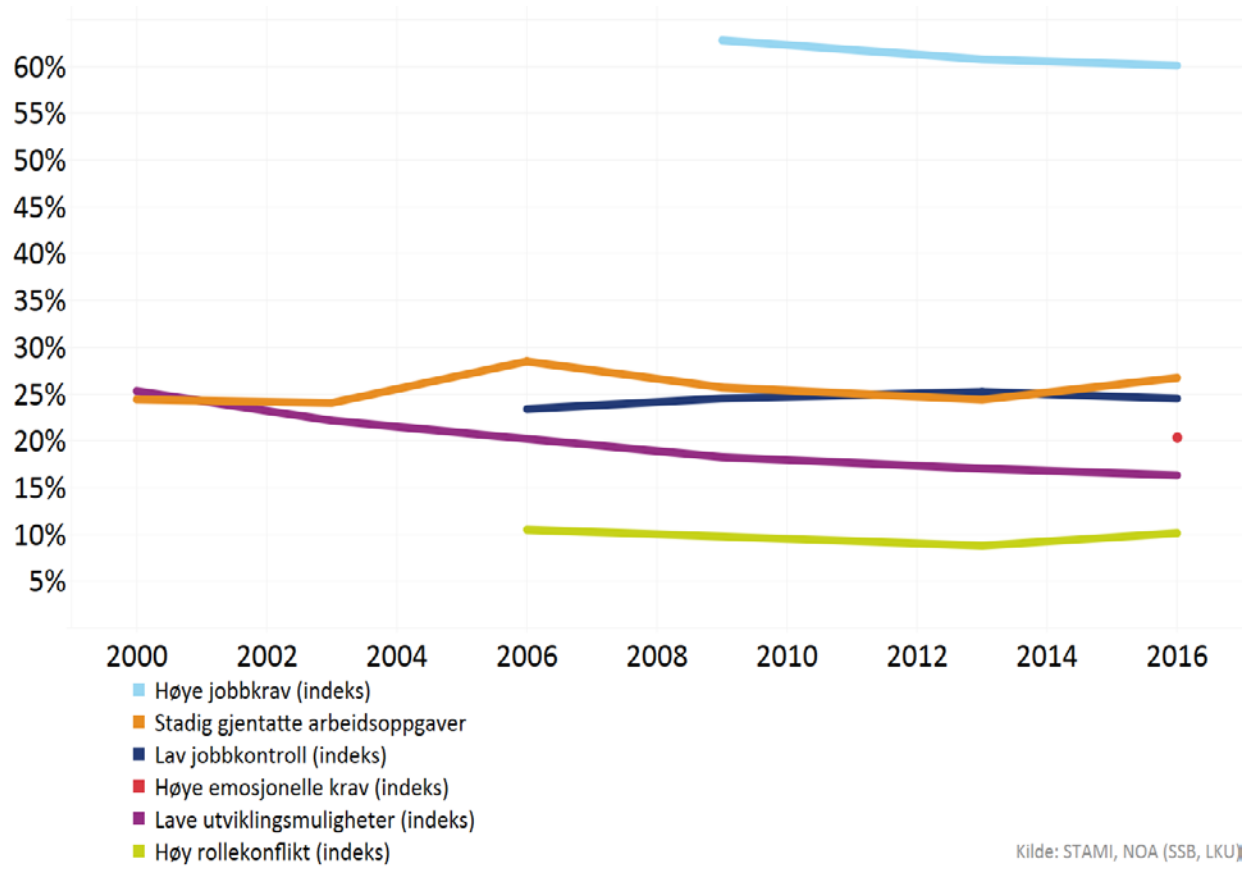

- Få endringer i løpet av siste 3-årsperiode.
- Størst endring i andelen som rapporterer om lave utviklingsmuligheter (reduksjon på 8 prosentpoeng) i perioden 2000-2016.
- Ensidig arbeid har økt med 3 prosentpoeng i samme periode.

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

NORGES GULL

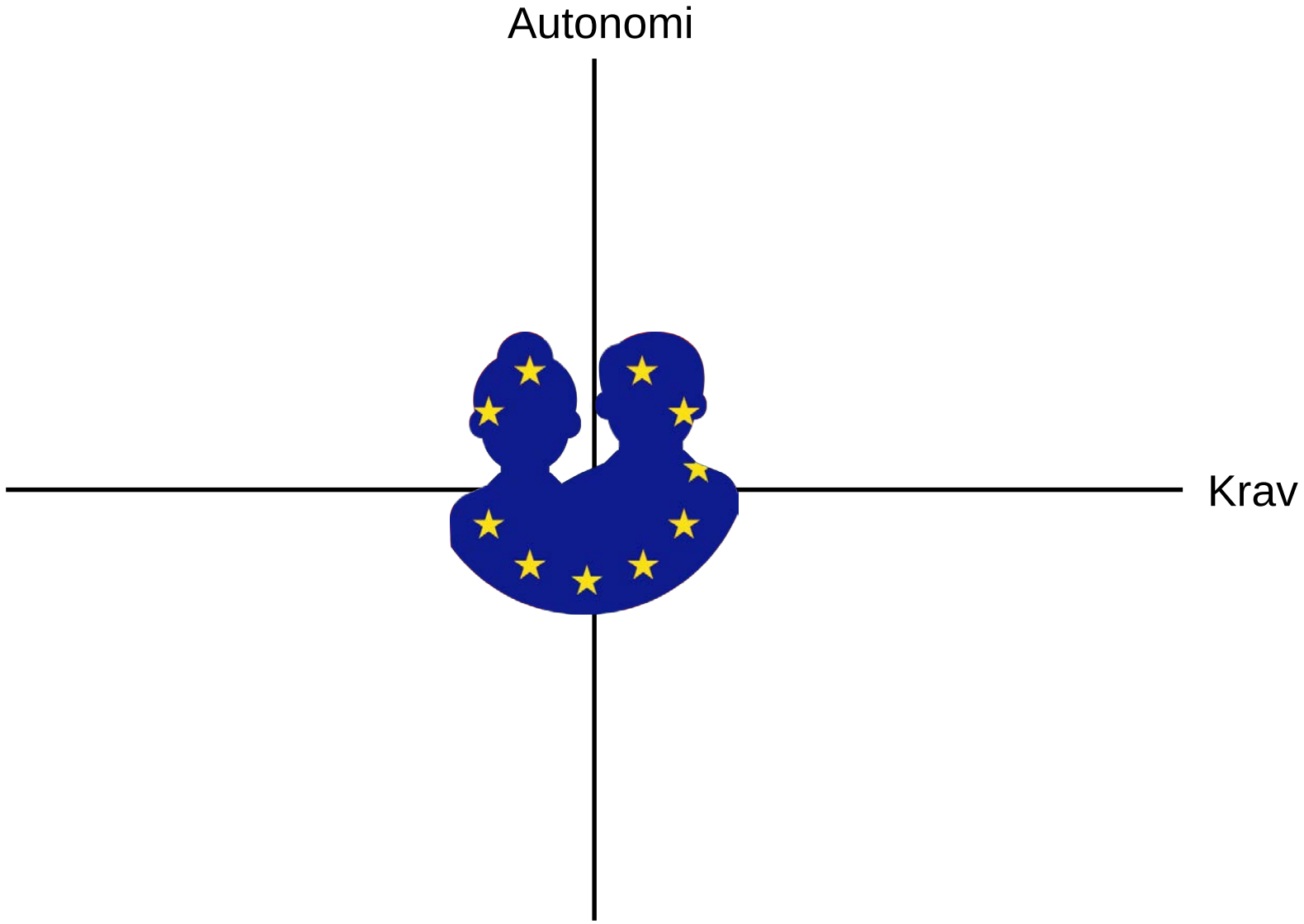

Krav vs. kontroll

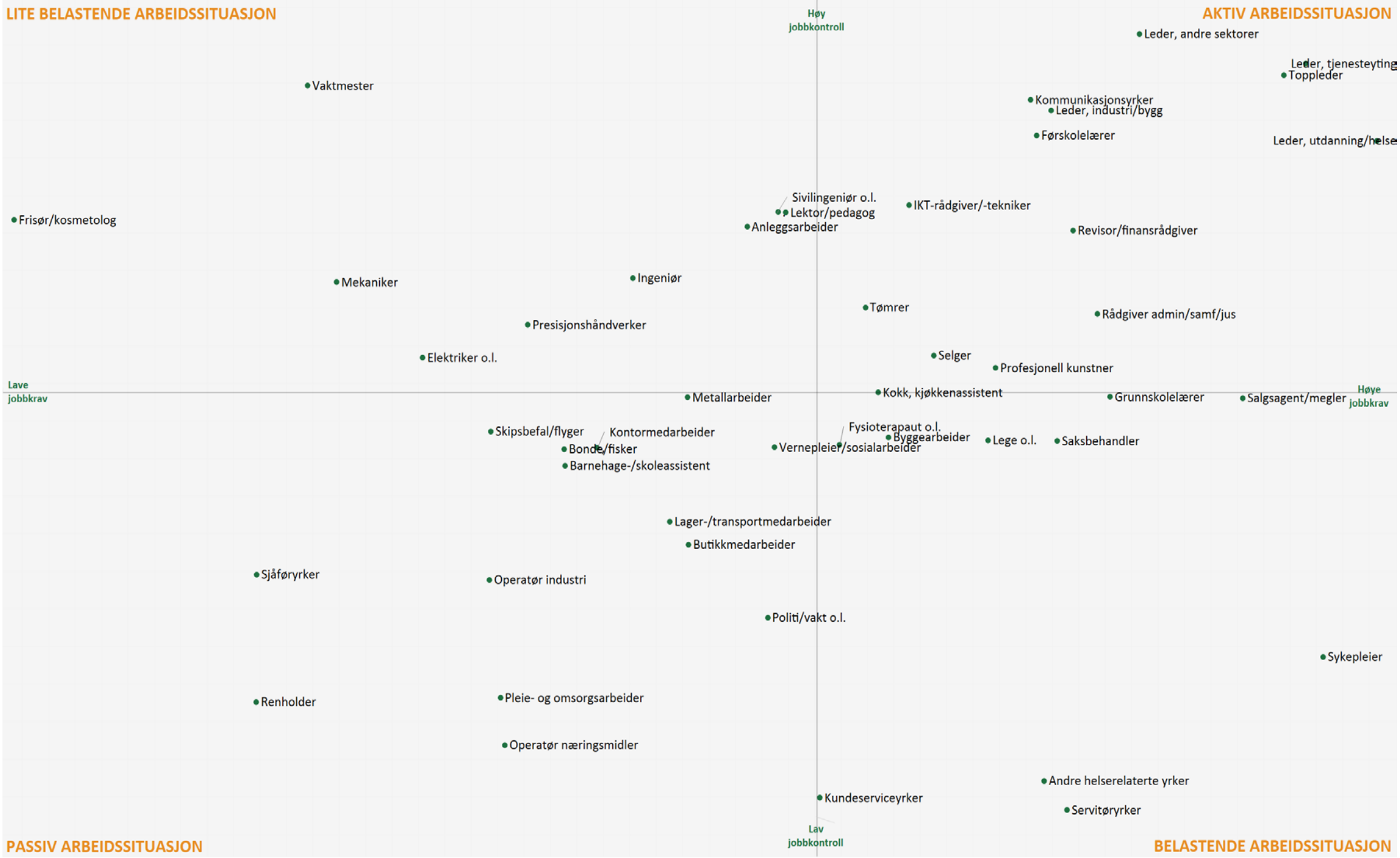

Kilde: STAMI, NOA (SSB, LKU 2016)

Sosiale relasjoner

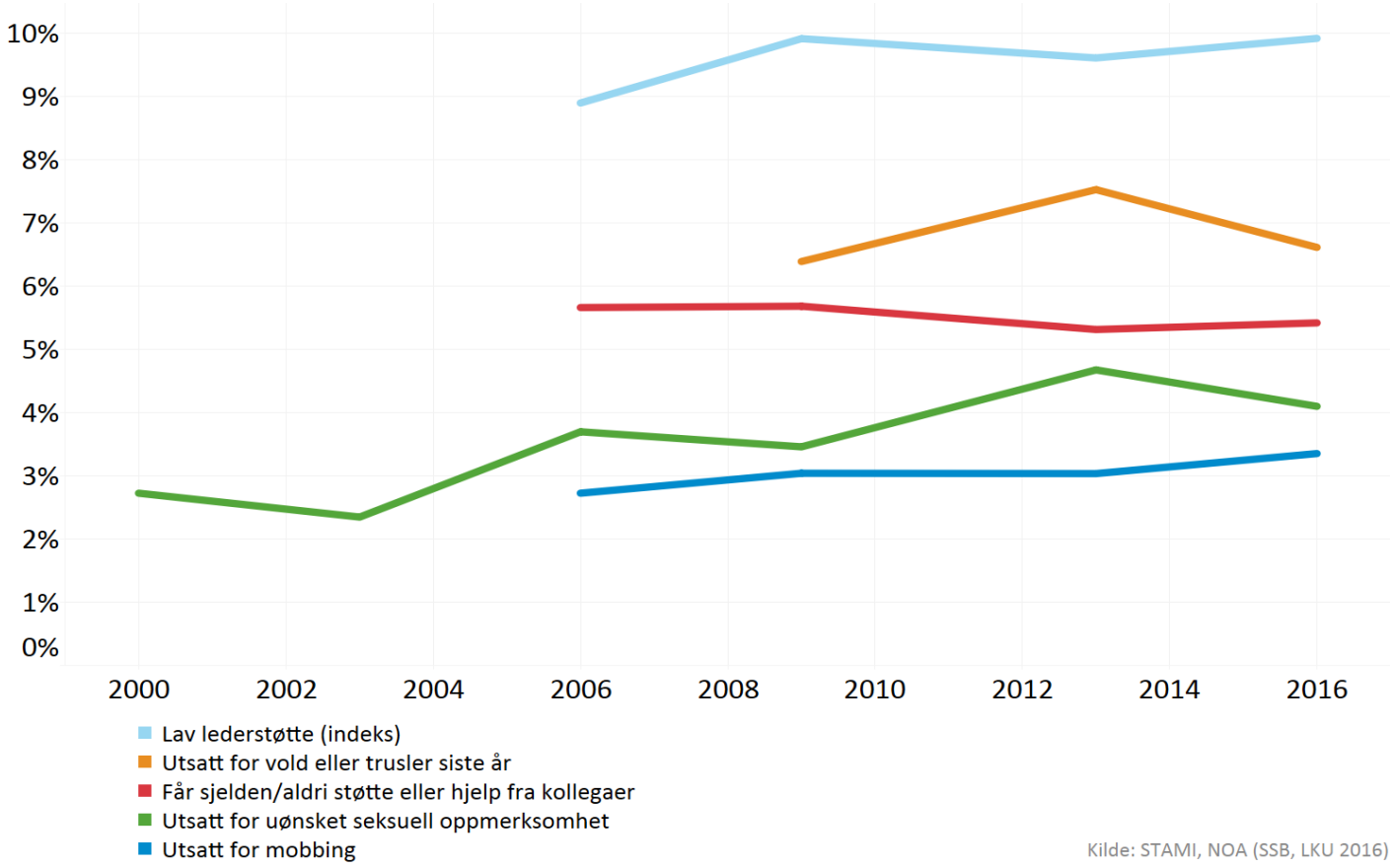

- Få endringer i løpet av siste 3-årsperiode (2013 – 2016)
- Uønsket seksuell oppmerksomhet og vold og trusler på omtrent samme nivå som i 2009
- Høy forekomst av vold og trusler samt uønsket seksuell oppmerksomhet i relasjonelle yrker

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Mekanisk eksponering

- Forekomsten av mekaniske faktorer i arbeidet har samlet sett gått gradvis noe nedover siden begynnelsen av 2000-tallet.

- Forekomsten av ulike mekaniske eksponeringer ligger i 2016 mellom 12 og 26 prosent og er fortsatt utbredt i norsk arbeidsliv.

- Det er store yrkesforskjeller, og flere utsatte yrker har relativt høy forekomst av flere mekaniske eksponeringer.

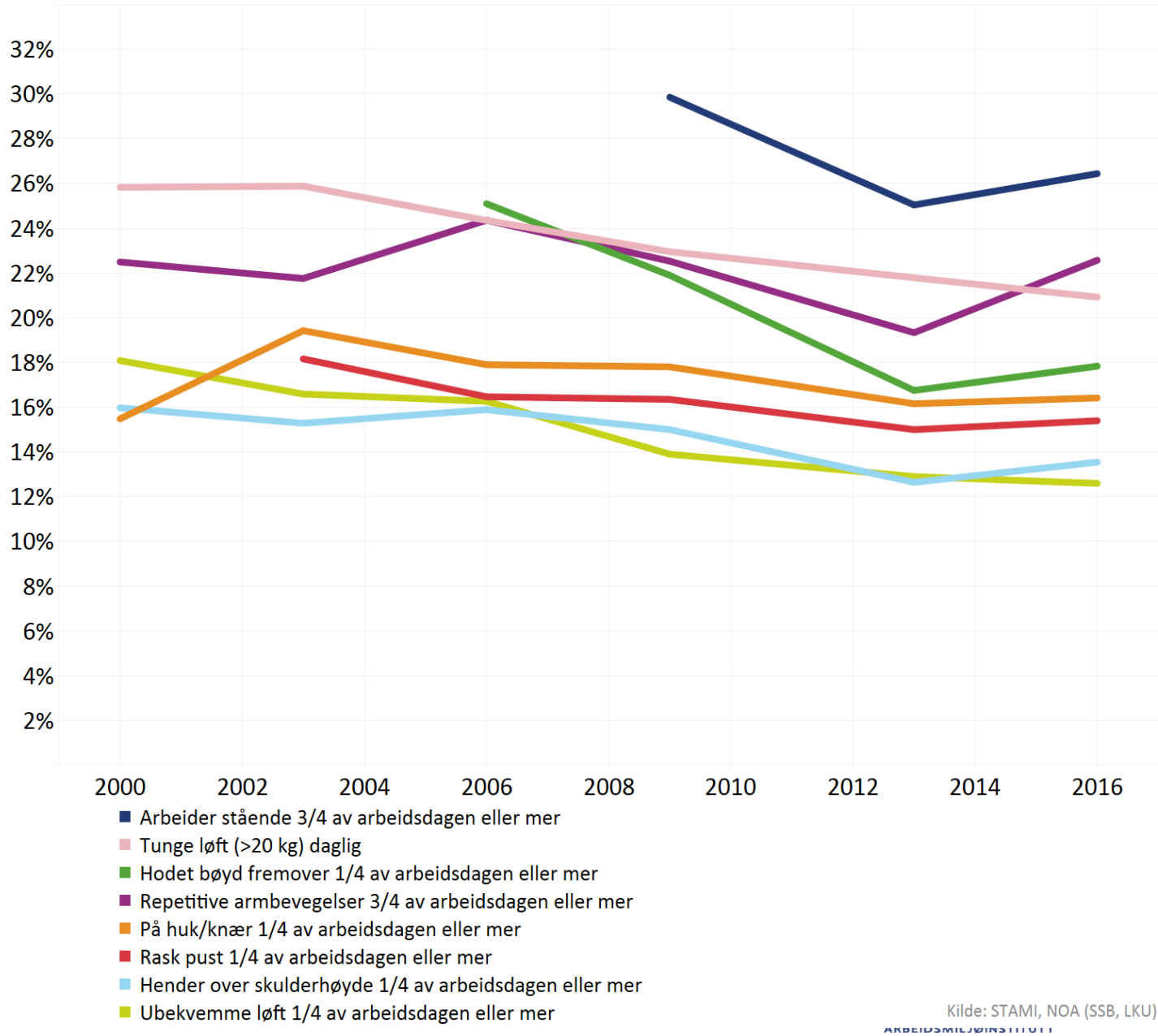

Kilde: STAMI, NOA (SSB, LKU)

Selvrapportert nedsatt hørsel og øresus

- ✓ Nær 10 %, tilsvarende 250 000 personer, oppgir å være plaget av nedsatt hørsel
- ✓ 25 % tilskriver plagene forhold i arbeidet

- ✓ Nær 11 %, tilsvarende 270 000 personer, oppgir å være plaget av øresus
- ✓ 25 % tilskriver plagene forhold i arbeidet

Nedsatt hørsel, yrker

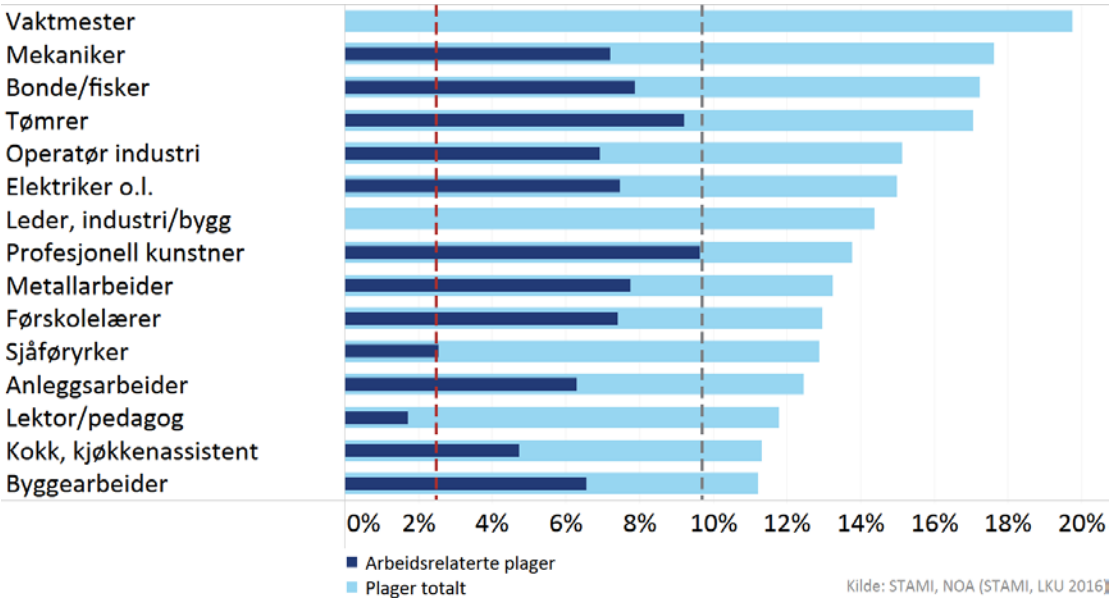

Øresus, yrker

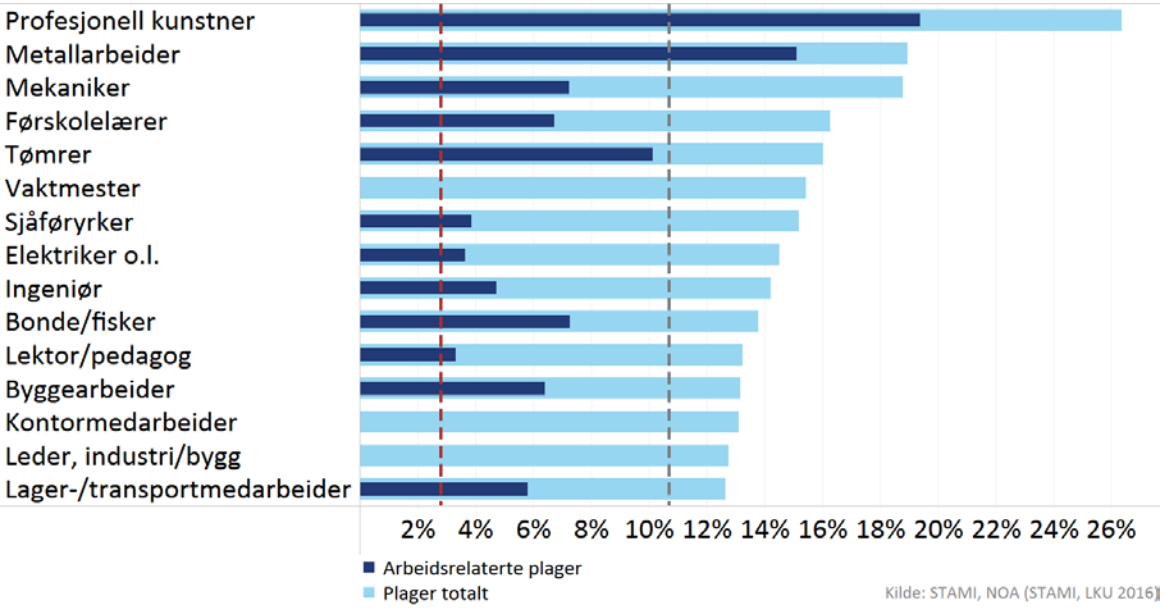

Kjemiske og biologiske eksponeringer

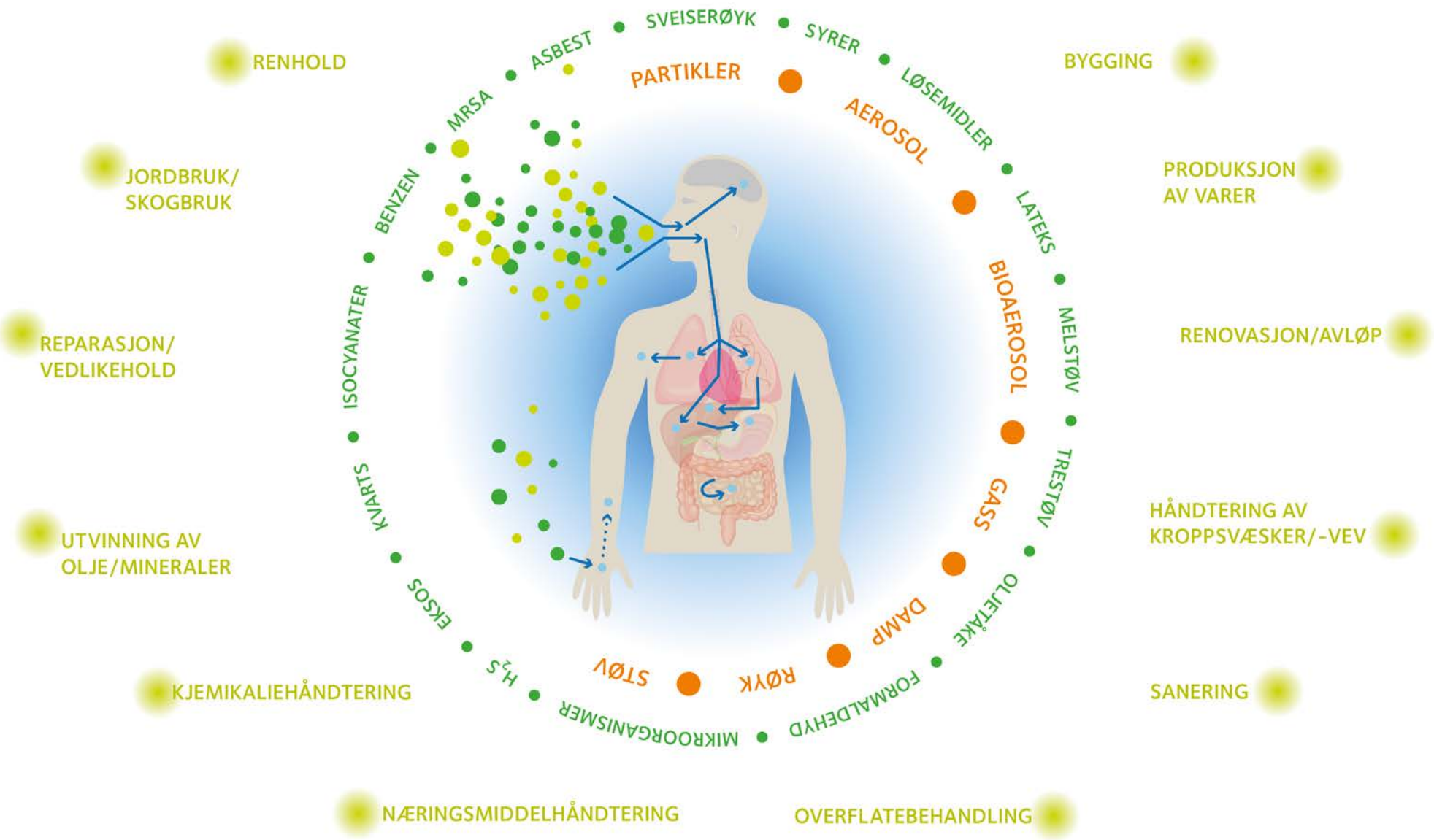

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

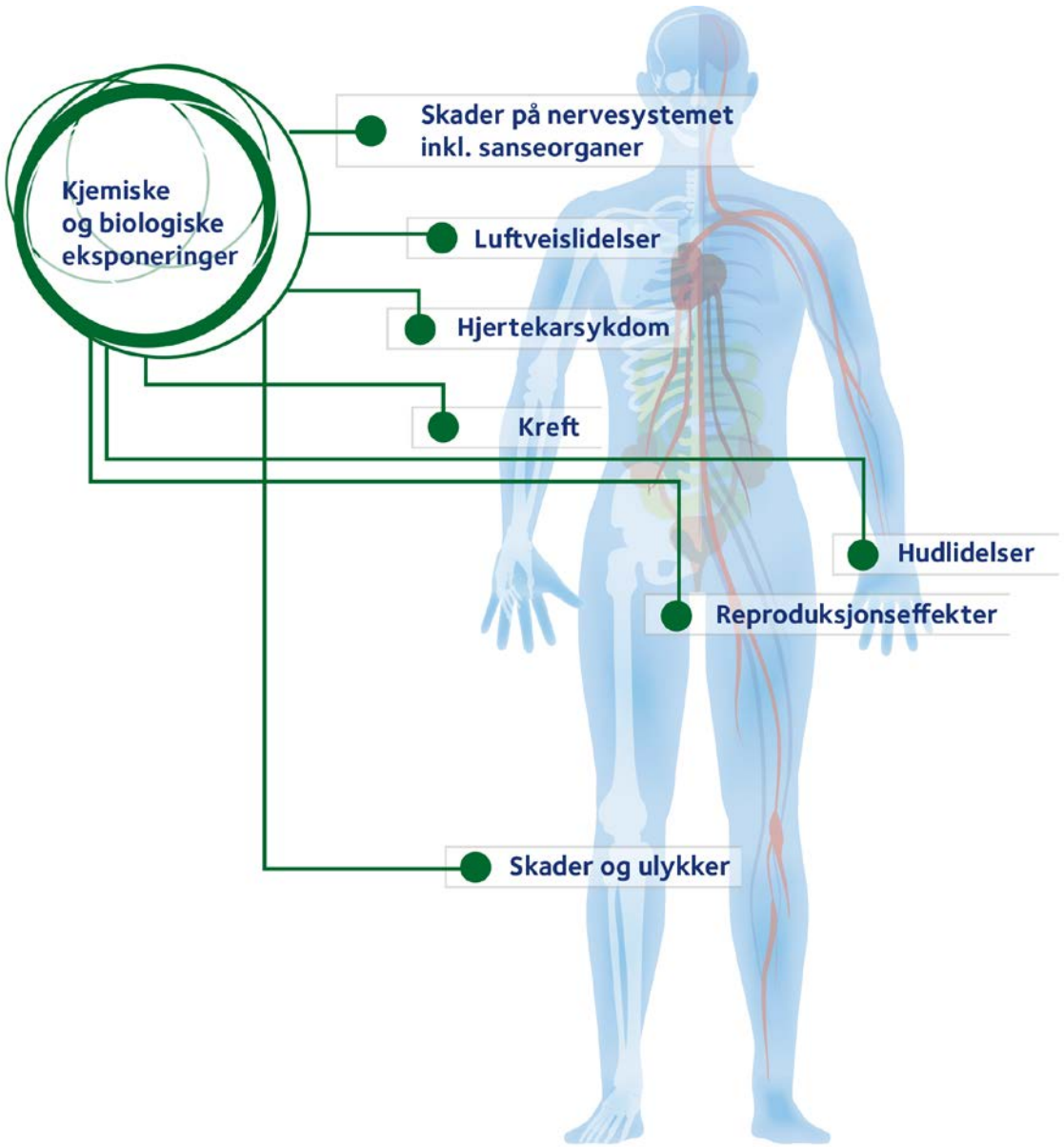

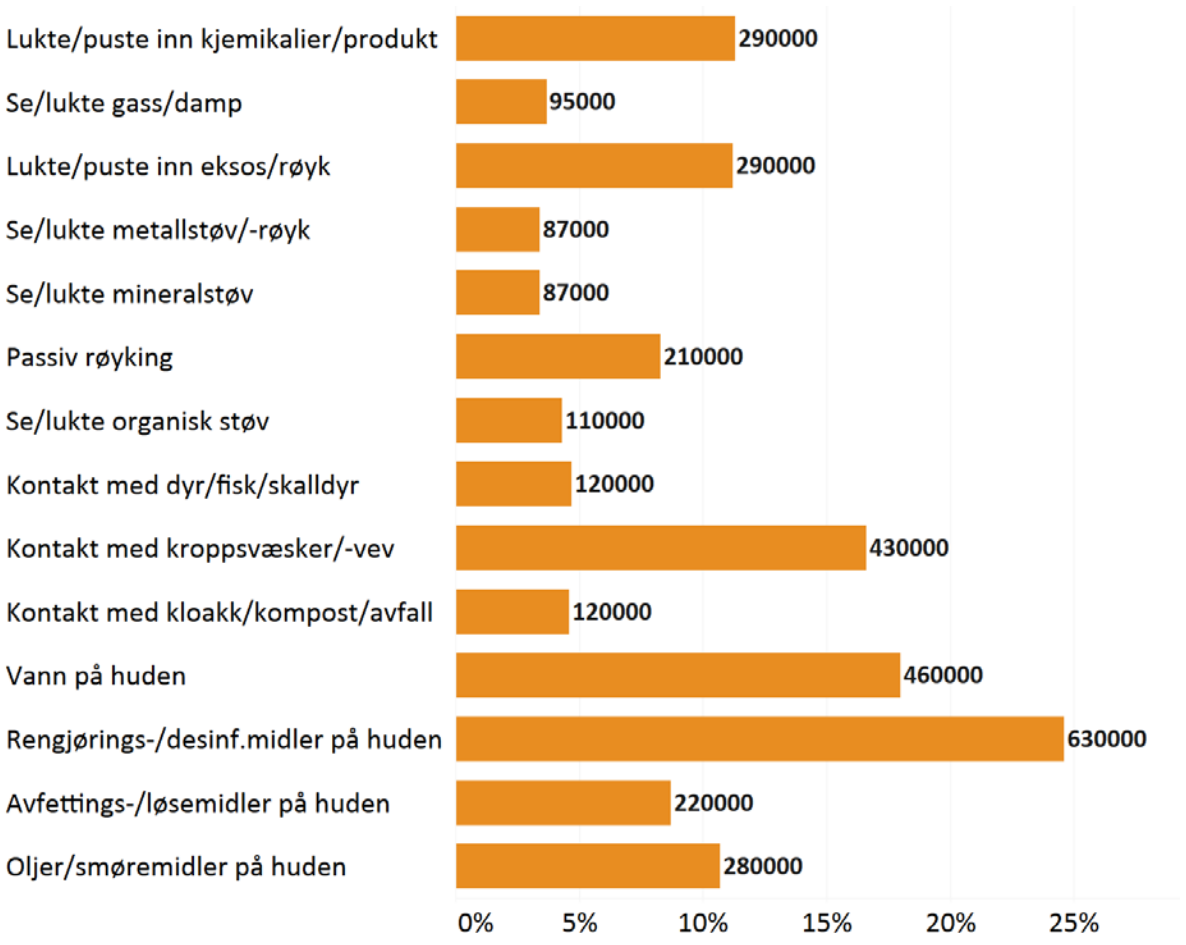

Kilde: STAMI, NOA (SSB, LKU 2016)

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Arbeidsskader og -dødsfall

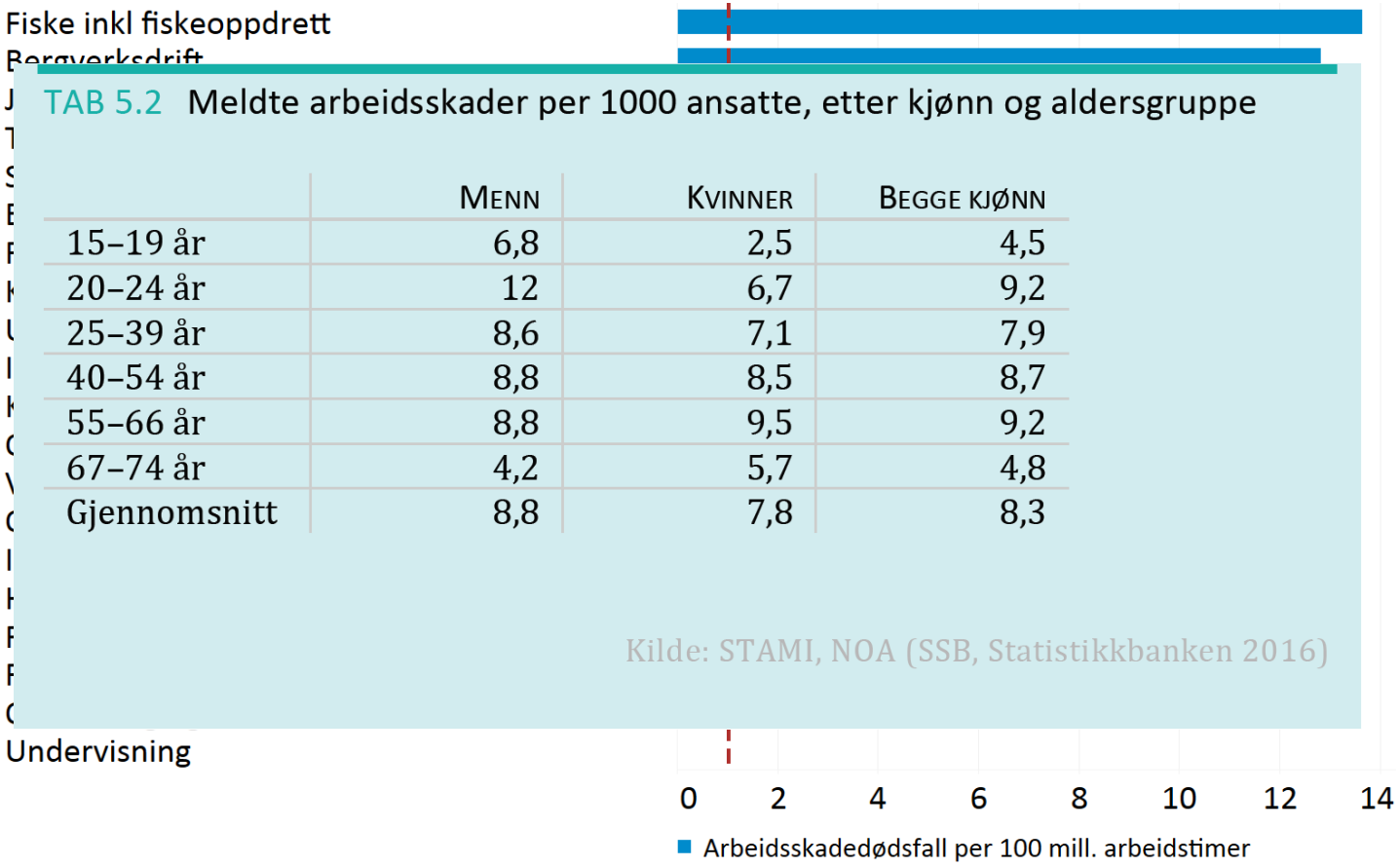

Kilde: STAMI, NOA (Tilsynsmyndighetene 2014-2017; SSB, Nasjonalregnskapet)

TAB 5.2 Meldte arbeidsskader per 1000 ansatte, etter kjønn og aldersgruppe

	Menn	Kvinner	Begge kjønn
15–19 år	6,8	2,5	4,5
20–24 år	12	6,7	9,2
25–39 år	8,6	7,1	7,9
40–54 år	8,8	8,5	8,7
55–66 år	8,8	9,5	9,2
67–74 år	4,2	5,7	4,8
Gjennomsnitt	8,8	7,8	8,3

Kilde: STAMI, NOA (SSB, Statistikkbanken 2016)

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

Konklusjon

- Stabil utvikling på arbeidsmiljøområdet i Norge
  - Altoverveiende gode arbeidsmiljøforhold
    - Internasjonalt ledende
  - Positiv utvikling har flatet ut
  - Viktig å opprettholde høy standard i et arbeidsliv i endring
    - Norsk konkurransefortrinn
- Fortsatt et stort uforløst forebyggingspotensial på arbeidsmiljøområdet
  - Vil kreve forbedrede virkemidler?
  - For liten kunnskap/bevissthet om sammenheng mellom godt arbeidsmiljø og virksomhetenes resultater?

STAMI
STATENS ARBEIDSMILJØINSTITUTT

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN!

STAMI
STATENS
ARBEIDSMILJØINSTITUTT